

Erdal Öz
ALÇACIKTAN
KAR YAĞAR

Resimleyen: Turgut Keskin

6. basım

Erdal Öz
ALÇACIKTAN
KAR YAĞAR

♥CAN
ÇOCUK

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel
Kapak Düzeni: Gözde Bitir

1. basım: 1981
6. basım: 1000 adet, Haziran 2014

ISBN 978-975-510-076-0

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1981

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 10758

Kapak Baskı: Azra Matbaası; Sertifika No: 27857

Adres: Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok Kat: 3

No: 3/2 Topkapı, Zeytinburnu, İstanbul

İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası; Sertifika No: 26699

Adres: Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sitesi

No: 81/39 Topkapı, İstanbul

Erdal Öz
ALÇACIKTAN
KAR YAĞAR

ÇOCUKLAR İÇİN
HALK BİLMECELERİ

Resimleyen
TURGUT KESKİN

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com
cancocuk@cancocuk.com

Erdal Öz, 26 Mart 1935'te Sivas, Yıldızeli'nde doğdu. Devlet memuru olan babasıyla birlikte Türkiye'nin değişik yerlerini dolaştı. Tokat Lisesi'ni bitirdikten sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde başladığı yüksek öğrenimini Ankara Hukuk Fakültesi'nde tamamladı. Türk Dil Kurumu Yayın Kolu'nda, Türk Sinematek Derneği Ankara Şubesi'nde çalıştı. İstanbul'da üniversite çevresindeki arkadaşlarıyla birlikte a dergisini çıkardı. İlk öykü kitabı *Yorgunlar*, 1960'ta a dergisi yayınları arasında çıktı. İlk romanı *Odalarda*, aynı yıl Varlık Yayınları'nca yayınlandı. Ankara'da Sergi Kitabevi'ni kurdu. 12 Mart askerî darbesiyle başlayan karanlık dönemde siyasal görüşlerinden dolayı üç kez tutuklandı, hapis yattı, ama yargılanma sonucunda aklandı. 12 Mart döneminin baskılarını ve bu baskılara karşı direnişi işlediği *Yaratısın* adlı romanıyla 1975 Orhan Kemal Roman Armağanı'na değer görüldü. 1975-1981 yılları arasında Cem Yayınevi'nin Arkadaş Kitaplar adlı çocuk edebiyatı dizisini yönettikten sonra, 1981'de Can Yayınları'nı kurdu, çok sayıda yazarı Türk edebiyatına kazandırmının yanı sıra dünya edebiyatının saygın yazarlarının yapıtlarını yayınladı. *Sular Ne Güzelse* adlı kitabıyla 1998 Saif Faik Hikâye Armağanı'nı, *Cam Kırıkları* adlı yapıtıyla 2001 Sedat Simavi Öykü Ödülü'nü aldı. *Kanayan* (1973) adlı öykü kitabında, *Deniz Gezmiş Anlatıyor* (1976) ve *Gülünün Solduğu Akşam* (1986) adlı anı-romanlarında, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idam kararı öncesindeki yaşantılarını ve kendi izlenimlerini dile getirdi. *Gülünün Solduğu Akşam*'a girmeyen notlar ve izlenimlerini 2003'te son anı kitabı *Defterimde Kuş Sesleri*'nde topladı. SSCB gezisinin izlenimlerini içeren *Allı Turnam* (1976), 1998'de *Bir Gün Yine Allı Turnam* adıyla yeniden yayınlandı. *Havada Kar Sesi Var* adlı öykü kitabı 1987'de basıldı. *Dedem Korkut Öyküleri* (1979), *Alçacıktan Kar Yağar* (1982) ve *Babam Resim Yaptı* (2003) adlı dört çocuk kitabı yayınlandı. Erdal Öz'ü 6 Mayıs 2006 günü yitirdik.

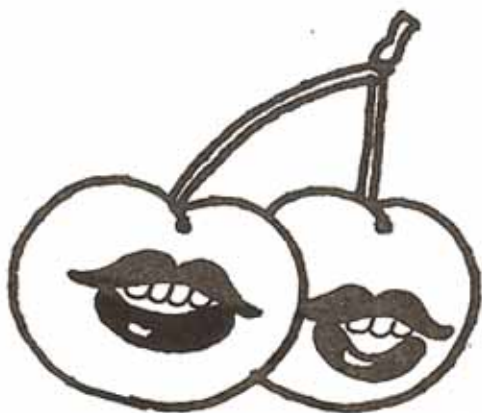
Bilmeceler Üzerine

Halkımızın yarattığı binlerce bilmece arasından, çocuklar için seçtiklerimi bu kitapçıkta derledim. Bilmecelerden birini de kitaba ad olarak koydum: *Alçacıktan Kar Yağar*. Böyle sormuş halkımız. Bilin bakalım bu bilmeceyi. Bu bir oyun, bir eğlence. Bütün bilmeceler birer eğlence, oyalanma aracıdır, birer zekâ oyunudurlar. Genellikle üstü kapalı biçimde, ipuçları da vererek bir şeyi sorar bilmeceler. Amaç, bu oyunda karşıdakinin zekâsını yoklamak, onu düşünmeye, bulmaya zorlamaktır. Her bilmece bir soru sorar. Sorunun yanıtını bulmak da karşıdakine düşer. *Alçacıktan Kar Yağar* da bir sorudur. Yanıtı da *elek*'tir. Elekle un elemek, incecik unun kabasından ayrılarak alta dökülmesi, bunun kar yağışına benzetilmesi de bu bilmecede verilen ipucudur. Peki kim bulmuş bu bilmeceyi? Bilemeyiz. Bilmecelerin yaratıcısı belli

değildir. Bilmeceler, halkın yaratusıdır, halkın ortak ürünüdürler. Bilmeceler herkesindir. Dilden dile dolaşır, değişik biçimlere de girerler. *Alçacıktan Kar Yağar*, sanki bir türkünün ilk sözleri gibidir. Yunus Emre'nin "İncecikten bir kar yağar" diye başlayan şiirine benzer bir biçimde söylenmiştir. Bilmeceler, sırasında maniler gibi, tekerlemeler gibi, sırasında türküler, şiirler gibi, Türkçemizin en güzel, en incelmış söz dizimi örneklerindedir. Bu kitapta derlediğim bilmeceleri okurken, bir yandan eğlenip hoşça vakit geçirirken, bir yandan da bu bilmecelerin şu özellikleri taşıdığına dikkat etmeye çalışın: Bu bilmeceler, halkımızın yaşamıyla çok yakından ilgilidir. Halk, kendi gerçeklerini, kendi yaşama biçimi içinde yer alan konuları, kavramları sokmuştur bu bilmecelere. Dikkat ederseniz, köy yaşamı vardır çoğunda. Yani bu bilmecelerin yaratıcıları, köylülerimizdir. Köylü, doğanın içindedir, tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Bu bilmecelerin pek çoğunun soru ve yanıtları, doğa, hayvan ve tarımla ilgili şeylerdir. Buradan bir gerçek ortaya çıkıyor. Demek ki biz aslında köylü bir toplumuz. Köylülükten kurtulup kentleşmeye yeni yeni başlıyoruz. Kentleşen insanlarımızın bilmeceleri yok denecek kadar az. Yıllar sonrasında her köyümüz birer kent olduğunda, kentlilerin de bilmeceleri yaratılacaktır. Sevgili çocuklar, bunları yapacak olanlar sizlersiniz.

Erdal Öz

1. Dünyada her şey gerek
Her şeye bir şey gerek
2. Yaz gelince giyinir
Kış gelince soyunur
3. Uzun uzun uzanır
Yılda bir kez bezenir
4. Kızarmış iki kiraz
Yarılıverse biraz
Çekirdekler görünür
İnci gibi bembeyaz
5. Bir küçücük odacık
İçi dolu yongacık

1. Ad (isim)
2. Ağaç
3. Ağaç.
4. Ağız
5. Ağız.

6. Altı aşçı dükkânı
Üstü horhor çeşmesi
7. Sarıdır safran gibi
Sevilir bir can gibi
Kaf'tan Kaf'a hükmeder
Sultan Süleyman gibi
8. Bir köprüden üç kişi geçer
Biri bakar, basar, geçer
Biri bakar, basmaz, geçer
Biri bakmaz, basmaz, geçer

6. Ağız ve burun.
7. Altın
8. Ana,
kucagındaki çocuğu
karnındaki bebeği

9. Bal tatlı
Balta saplı
Orak iğri
Sapı doğru
10. İp, ince
Kan, kırmızı
Süt, beyaz
Fındık, kabuğuna sığar
Han, kapısından sığmaz
11. Bir kafada yüz kulak
12. Dağdan gelir dubacık
Ayağında kızıl çorapçık

9. Anlamı içinde
10. Anlamı içinde
11. Anlamı içinde
12. Anı

17. On ay yatar
İki ay kalkar
Feneri yakar
Çevreye bakar

18. Dam üstünde kalaylı tas

19. Onbeşinde gencelir
Otuzunda kocalır

20. O iken C olur
C iken O olur

17. Ateşböceği
18. Ay
18. Ay
20. Ay

21. Tekerleme mekerleme
Bizim evden yukarlama
22. El kadar mezar
Dünyayı gezer
23. Altın tabak
Sini göbek
24. Boyu fidan gibi
Eğilir sultan gibi

21. Ay
22. Ayakkabı
23. Ayçiçeği
24. Ayçiçeği

Erdal Öz
ALÇACIKTAN
KAR YAĞAR

Bir bilmecem var, kim bilecek?

Bilmecem geleneğinin en güzel örneklerinin yer aldığı bu kitapla hem dilimizin güzelliğini tadacak hem de öğleneceksiniz. Birbirinden güzel bilmecelerin yanıtını önce kim verecek dersiniz?

ISBN 978-975-510-076-0

9 789755 100760